

צט:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

ומר בכל יום. היה מסדר למודך אע"פ שסדור נפיק כומר והוא יגרוס לך שמהל לעולם הבא בשמחה ובשירים: **נפש עמל עמלה לו.** ומפני שעמל בתורה עומלת לו: **כי אכף עליו פירו.** מפני שהוא משיב דברים נפיו תמיד כאכף שעל החמור. לישנא אחרינא זמר כלומר שעוסק בשירים ונזמירות תמיד

תמיד נעשה זמר כך החמור על המורה נעשה לו סדורה בפיו: **תורה עומלת לו.** שמחזרת עליו ומנקטת מאת קונו למסור לו טעמי תורה וקדריהו וכל כך למה מפני שאכף שכתף פיהו על דברי תורה: **דרופתקי.** ערומות כלומר כל הגופין לעמל נכרו: **טוביה לדוכי.** אשריו למי עזבה והיה עמלו וטרוח נחורה. טעון אחר דרפתקי כים ארוך שמשימין צו מעות כל הגופין נחמקין הס לקבל ולהכניס דברים אשריו למי עזבה ונעשה נחמק למורה: **לומד תורה לפרקים.** ואינו לומד תמיד כפי שאלו לא אשה ובעל פעמים זו פעמים זו: **שנאמר כי נעים כי שמרס.** אימתי שמרס כענין [נמנן] שיטונו ימדיו על שפתין: **לא היה לו למשה לכתוב אלף ואותם לוי תמונע.** בתמיה. דבר שאינו לרין הוא וכן היה מלגלג ואומר שכתבו משה שלל לנודך ולקמיה מפרס דהיינו מגלה פנים בתורה: **וילך ראובן וגו' והיינו נמי שלל לנודך:** **כחבלי השוא.** כחנס כלל שום הנאה היה מוטל: **מלכותא כלל סגא.** שכן גדול אלף שאינו מעטור ויוקר דתמונע היתה אחת מלך ודאי כח מלך היא: **מועט שפטיה שפחה לאומה וו.** לזני אחרנס יחמק [ויעקב] שהן ירחי שמים ולא אהיה נכרת לאומה אחרת ולכן נעשים פילגס לאלפים בן עשו

שהיה מועד יחמק: **לחקה.** מתחת כנפי השכינה שהיה להם לגיירה: **ימי קליר חטים.** לאחר שקלרו השדה שהכל רשאיין ליתכנס בתוך שדה חכריהן: **יכרוטי.** כדמתרגמין ולא אימפרס מאי היא: **פיגלי וסביסקי [וסנסוך].** מינין אחרים פיגלי עיקרי עשבים והוא ממנין בשמים ואמרות של אותן עשבים קרי סגלי [וסנסך] [וסביסקין] נמי מין בשמים: **מטווי.** מורה: **שגוס שגוס.** תרתי יומני אחד למעלה ואחד למטה: **פלטרין של מעלה ושל מטה.** כדכתיב לנטוע שמים וליסוד ארץ: **אשר עשו כחרן.** דמתרגמין לשעבדו לאורייתא כחרן וקרי להו עשייה: **כאלו עשאו.** לאותו דבר מזה: **וסלא אהרן הכה.** כדכתיב [שמות ז] ויחמרט אל אהרן קח מעין וטעו יך: **מגלה פנים בתורה.** מגלה פנים משמע לן דחמיר מאפקיורוס דאפקיורוס היינו דלית ביה אפקיורוס צלמא: **אלל למד מכוס תלמידי חכמים עלמן אפקיורוס הוי.** כ"ש דמבזה חכרו כפני תלמידי חכמים ולא מגלה פנים הוא והשמח מאי ניניהו מגלה פנים בתורה: **מנשה בן חוקי.** שהיה דורס בלגנות של דופי: **כ"ש דמפני לה אסיפא.** דכתיבא דקמני מכלן אמר רבי אלעזר ובי' המגלה פנים בתורה רב ור' מניא ובי': **מאי אהני לן.** וסם איני יודעין שעולם מתקיים עליהם: **מגלה פנים בתורה הוא.** שכופר במה שכתוב בתורה: **אס לא כריטי יומס ויליה וגו'.** שמהני לעולם ומקיימין [ואומר] הוא ואמר דלא מתיב מתיב: **סמכא נמי שמעיין.** שהדיקוס מהנין לאחרים: **לא**

א' א"י מ"י פיג סניג המלכות
מבויי בלכס די ע"י
כימית ופזי מהל ת"ח הל'
ב"ט שפיס ירי ס"י רמז
פ"פ וי'
י"ח ב"י פ"ג מהל'
המבוי בלכס די א'
תורה אור השלם
1. נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו
משל: טו כו
2. כי אדם לעמל וילך ובענין רשף ויבדוד עוף
איב ה'
3. לא ימוש ספר התורה הזה משוף וינתן בו יומים כד רש"י
למען חמיר לעשות ככל הקבוצו בו
כי אף הגללה את דרפקי ואור תשכיל:
4. נאף אשה חסר לב משוחת נפשו דוא יעקבה: משל: י' לב
5. בני נעים בו השמרים בכען יבטו יחדו על שפתין: משל: יב כ
6. והנפש אשר תעשה כד רש"י
7. כי רמז מן האורח ומן הגר את י' דוא מנרף הנמרה הנפש הדוא מקרב עקה:
8. כדבר טו ל
9. ויהי בני לוקן דרי והיקם אחרת לוקן תמונע: כראשית ל' כב
10. ותמונע היתה פילגס לאלפים בן עשו ותלד לאלפים את עמלק אלה בני עדה אשת עשו:
11. כראשית י' ב
12. וילך ראובן בנימי קציר חטים וימנע אחרת אל אלה אמו ותאמר רחל כד לאה חני נא לי מוראיתך:
13. כראשית י' ד
14. כבן אמר תתן דפי:
15. תהלים כ
16. הוי משכי העין הנבלי השוא ובעבות העגלה חקא:
17. ישעיהו י"ח
18. אלה אלפים שובל אלף צבעת אלף ענה: כראשית לו ט
19. ואלה שמות אלפים לעשותם
20. למקומות בשמותם אלף תמונע אלף עלוף אלף כראשית לו ט
21. או יחוק כמעתי
22. יעשה שלום לי שלום יעשה לי:
23. ישעיהו כו ה'
24. ואשים רבתי כפיך ובעל ידי כסיתך לנטע שמים וליסוד ארץ
25. שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי ישעיהו גא טו
26. אהא:
27. ישעיהו גא טו
28. וישמרתם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר קבשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויבאו ארצה ארץ כנען ויבאו ארצה כנען:
29. כראשית י' כ
30. וישמרתם את דברי הכרת והוא ועשיתם אתם למען תשמלו את כל אשר תעשון:
31. רבינס כט ט'
32. אל משה עבר לפני העם וקח אתך מוסקי ישראל ונמק אשר הבית בו את היאר קח בורך וקבלת: שמות ז ה'
19. כה אמר י' אם לא בריתי יונם וקללה חקות שמים וארץ לא שמת: ימיהו לו כה
20. ואמר י' אם אמנא בסרם חמישים צדיקם בתוך העיר ונשאתי לכל הקיום בעמור: כראשית י' כו

הגרות הב"ח

[א] נמי כאלו עשאו שנאמר ימקן ימי כאלו עשאו:

הגרות הגר"א

[א] נמי אמר רש"י לקיט. נרסם עליו לוח ז' [ב] סם רבי אלעזר נרסם עליו לוח ז' ע"י רבא אמר נרסם עליו לוח ז' [ג] שם אורי [ד] שם אורי: אהני. נרסם עליו לוח ז':

מוסף רש"י

מושכי העין בחבלי השוא. מתלה היו מנאין לחו עליהם ע"י חבלים שאין של כלם: וסודו וכו'. הכל וכעבות העגלה. הכל ענה שקשרין זו אח הסרה למחרס: שם. לחוט של כוביא. עכבים שקרין לחייתא. שם. גניוחת כוביא. ולבסוף. משלס נמשך אחרי מעט ממגבר והלך בו שם. כימי קציר חטים. שפת הקציר היה ולא פסטי ידי כגול לביח המים או עשירים אלל דבר הפק שאלו חלם מקפיד בו ובאשר י' ד'
11. הוי משכי העין הנבלי השוא ובעבות העגלה חקא:
12. ישעיהו י"ח
13. אלה אלפים שובל אלף צבעת אלף ענה:
14. ואלה שמות אלפים לעשותם
15. למקומות בשמותם אלף תמונע אלף עלוף אלף כראשית לו ט
16. או יחוק כמעתי
17. יעשה שלום לי שלום יעשה לי:
18. ישעיהו כו ה'
19. ואשים רבתי כפיך ובעל ידי כסיתך לנטע שמים וליסוד ארץ
20. שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי ישעיהו גא טו
21. אהא:
22. ישעיהו גא טו
23. וישמרתם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר קבשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויבאו ארצה ארץ כנען ויבאו ארצה כנען:
24. כראשית י' כ
25. וישמרתם את דברי הכרת והוא ועשיתם אתם למען תשמלו את כל אשר תעשון:
26. רבינס כט ט'
27. אל משה עבר לפני העם וקח אתך מוסקי ישראל ונמק אשר הבית בו את היאר קח בורך וקבלת:
28. שמות ז ה'
29. כה אמר י' אם לא בריתי יונם וקללה חקות שמים וארץ לא שמת: ימיהו לו כה
30. ואמר י' אם אמנא בסרם חמישים צדיקם בתוך העיר ונשאתי לכל הקיום בעמור: כראשית י' כו

12. אלף לוטין 13. אלף תמונע וכל אלף 14. מלכותא בלא תאגא היא בעיא לאינוירי באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאלפים בן עשו אמרה מוטב תהא שפחה לאימה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת נפק מינה עמלק דצערניהו ישראל מאי טעמא דלא איבעי להו לרחקה וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים 15. שאין פושטין ידיהן בגול ומצא דודאים בשדה מאי דודאים אמר רב יברוחי לוי אמר פיגלי ר' יוחנן אמר (סביבך) [סביסקין]: א"ר אלכסנדראי כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שנאמר 16. או יחוק כמעתי יעשה שלום לי שלום יעשה לי: רב אמר כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר 17. ואשים דברי כפיך ובעל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ (אמר ריש לקיש) [רבי יוחנן אמר] אף מגין על כל העולם כולו שנאמר ובעל ידי כסיתך ולוי אמר אף מקרב את הגאולה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה אמר ריש לקיש [א] כ"ל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר 18. ואת הנפש אשר עשו בחרן ר' [ב] (אליעזר) אמר כאילו עשאו לדברי תורה שנאמר 19. ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם רבא אמר [ג] כאילו עשאו לעצמו שנאמר ועשיתם אותם אל תקרי אותם אלא אותם אמר רבי אבהו [ד] כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב (ס) כאילו עשאה שומר 20. וממך אשר הכרת בו את היאר וכי משה הכהו והלא אהרן הכהו אלא לומר לך כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה: אפיקורוס: רב ור' חנינא אמרי תרווייהו זה המבזה ת"ח רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי אמרי זה המבזה חבירו בפני ת"ח בשלמא למ"ד המבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורוס הוי מבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוי אלא למ"ד מבזה תלמיד חכם עצמו אפיקורוס הוי מגלה פנים בתורה כגון מאי יבנון מנשה בן חזקיה ואיכא דמתני לה אסיפא מגלה פנים בתורה רב ור' חנינא אמרי זה המבזה ת"ח רבי יוחנן וריב"ל אמרי זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם בשלמא למ"ד המבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה הוי מבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורוס הוי אלא למ"ד מבזה חבירו בפני תלמיד חכם מגלה פנים בתורה הוי אפיקורוס כגון מאן אמר רב יוסף כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו אמר ליה אביי האי מגלה פנים בתורה נמי הוא דכתיב 21. אם לא בריתי יומם וליילה חקות שמים וארץ לא שמתי אמר רב נחמן בר יצחק מהכא נמי שמע מינה שנאמר 22. ונשאתי לכל המקום בעבורם אלא כגון דיתבי קמיה רביה ונפלה ליה שמעתא בדוכתא אחרייתי ואמר הכי אמרינן התם ולא אמר הכי אמר מר רבא אמר כגון הני דבי בנימין אסיא דאמרי מאי אהני לן רבנן מעולם לא

19. כה אמר י' אם לא בריתי יונם וקללה חקות שמים וארץ לא שמת: ימיהו לו כה
20. ואמר י' אם אמנא בסרם חמישים צדיקם בתוך העיר ונשאתי לכל הקיום בעמור: כראשית י' כו